

1. Етапи завантаження системи Linux

Завантаження Linux відбувається в кілька послідовних етапів:

1. **BIOS/UEFI** — це перший рівень, що запускається після ввімкнення комп'ютера. Він перевіряє обладнання (пам'ять, процесор, диски тощо) і визначає, з якого пристрою завантажуватися (жорсткий диск, флешка і т.д.).
2. **Bootloader (GRUB)** — далі передається управління завантажувачу. GRUB (найпоширеніший у Linux) дозволяє вибрати, яку ОС або ядро запускати. Саме він підтягує Linux-ядро в пам'ять.
3. **Kernel (ядро)** — після вибору системи завантажується ядро Linux. Воно починає керувати ресурсами системи, ініціалізує драйвери для пристроїв, монтує кореневу файлову систему.
4. **Init-система (наприклад, systemd)** — ядро передає керування програмі ініціалізації. У сучасних дистрибутивах це найчастіше systemd. Вона запускає всі фонові сервіси, налаштовує мережу, монтує інші файлові системи, запускає демонів тощо.
5. **Login** — коли всі системні процеси запущені, з'являється екран входу (консоль або GUI), де користувач вводить логін і пароль.
6. **Shell або Desktop** — після успішного входу запускається інтерпретатор команд (bash) або графічне середовище (GNOME, KDE тощо), і користувач отримує доступ до системи.

2. Як переглянути системні журнали в Linux

У Linux журнали (логи) містять важливу інформацію про роботу системи, служб, помилки та події.

Основні способи перегляду:

- **journalctl** — сучасна утиліта для перегляду логів системи (для systemd-дистрибутивів):
- Щоб побачити останні помилки: `journalctl -xe`
- Логи конкретного сервісу: `journalctl -u ssh`

Також можна переглядати логи вручну:

- Усі системні журнали зберігаються у директорії:
`cd /var/log`
`ls`

Наприклад:

```
cat syslog
cat auth.log
cat dmesg
```

Деякі з цих файлів можуть бути доступні лише суперкористувачу (`sudo cat файл`).

3. Пояснення -rw-----

-rw----- - Це права доступу до файлу.

- Файл

rw- Власник може читати (r) і записувати (w)

----- Інші користувачі не мають доступу

4. Різниця між apt і dpkg:

Linux-дистрибутивах на основі Debian (наприклад, Ubuntu) встановлення програм зазвичай відбувається за допомогою менеджерів пакетів. Два найпоширеніші інструменти — це apt і dpkg, але вони працюють по-різному.

apt (Advanced Package Tool) — це менеджер пакетів високого рівня. Його головна перевага — робота з репозиторіями. Коли ми використовуємо команду `apt install`, система автоматично підключається до віддалених серверів (репозиторіїв), знаходить потрібний пакет, завантажує його разом із усіма необхідними залежностями і встановлює. Наприклад, якщо якась програма потребує ще кілька додаткових бібліотек для роботи, apt сам усе це врахує і встановить автоматично. Крім того, за допомогою apt можна оновлювати систему (`apt update`, `apt upgrade`) або видаляти пакети (`apt remove`).

dpkg — це інструмент нижчого рівня, який працює лише з локальними .deb файлами. Тобто, перед тим як скористатися dpkg, потрібно самостійно завантажити файл встановлення (наприклад, з офіційного сайту програми). Потім команда `dpkg -i назва_файлу.deb` встановить цей пакет. Але якщо йому не вистачає якихось залежностей — dpkg не встановить їх автоматично, і доведеться додатково вручну шукати і встановлювати ці пакети.

Ознака	apt	dpkg
Тип інструменту	Менеджер пакетів високого рівня	Низькорівневий інструмент
Працює з репозиторіями	Так (підключає онлайн-джерела)	Ні (тільки локальні .deb-файли)
Автоматично вирішує залежності	Так	Ні
Типова команда	<code>apt install firefox</code>	<code>dpkg -i firefox.deb</code>
Може оновлювати всі пакети	Так (<code>apt upgrade</code>)	Ні

Отже, apt зручніший для щоденного використання і роботи з інтернетом, тоді як dpkg застосовується, коли потрібно встановити щось вручну, наприклад, офіційний пакет, якого немає в репозиторіях.